

DE KWESTIE

De reputatie van verschillende internationale accountants- en adviesorganisaties ligt opnieuw onder vuur. Met name een reeks spraakmakende incidenten in Australië, onder meer over misbruik van vertrouwelijke informatie, zorgt voor negatieve berichtgeving in de media. En die berichtgeving en reputatieschade blijft niet alleen *down under*.

TEKST MARC SCHWEPPE BEELD SHUTTERSTOCK

Schade aan een reputatie blijft niet ‘down under’

Dat negatieve berichtgeving over enkele grote marktpartijen gevolgen kan hebben voor de accountantssector als geheel, is voor het Nederlandse beroep geen nieuws. Een reeks incidenten bij de big four, eind 2013 en begin 2014, leidde hier destijds tot stevig politiek ingrijpen, een vanuit de sector opgesteld verbeterplan en vervolgens jarenlang moeten herstellen van de opgelopen deuken en krassen. Internationaal werd binnen de sector soms gesproken van een *Dutch Disease*. En dat voor een beroep dat het bij uitstek moet hebben van onkreukbaarheid, integriteit en publiek vertrouwen. Momenteel ligt vooral de reputatie van enkele grote accountantskantoren in Australië onder vuur. Aan de andere kant van de planeet stapelden de incidenten zich de afgelopen maanden op: van het misbruiken van vertrouwelijke klantinformatie en het negeren van klokkenluiders tot AI-gerelateerde datalekken en examenfraude.

Ongemakkelijk nieuws

De problemen van nu hebben een wat langere voorgeschiedenis. Australië werd immers al in 2023 opgeschrikt door een schandaal bij PwC, toen bleek dat vertrouwelijke informatie van de overheid over nieuwe fiscale plannen terecht kwam bij adviseurs die internationale klanten hielpen hun belastingpositie te optimaliseren. De kwestie leidde tot het vertrek van partners, politieke onderzoeken en een stevige discussie over de maatschappelijke rol van accountants- en adviesorganisaties.

Die discussie is sindsdien niet verstomd, integendeel. Zo kwam er ongemakkelijk nieuws over een uitglijdende bij de

Australische adviestak van Deloitte, die AI-tools onjuiste informatie liet toevoegen aan een adviesrapport en daardoor tonnen aan consultancy fee moest terugbetalen. Vervolgens maakten Australische media melding van bijna dertig gevallen van mogelijk misbruik van generatieve AI bij interne toetsen binnen KPMG, ondanks een expliciet verbod. Ook waarschuwde Deloitte Australië medewerkers om geen vertrouwelijke klantinformatie meer te uploaden naar ChatGPT en andere publieke AI-platforms, na een plotselinge toename van datalekken. En dan was er nog het nieuws over twee bij een bank gedetacheerde EY-medewerkers, die via de banksystemen ongeoorloofd een kijkje namen in de financiële positie van de Australische premier Albanese.

Klokkenluider

De meeste reputatieschade heeft echter te maken met een klokkenluiderszaak rondom misbruik van vertrouwelijke informatie van controlecliënten bij KPMG Australië. De affaire kwam op gang na meldingen over gebruik van gevoelige informatie van een vastgoedconcern in presentaties voor andere ondernemingen. Dat leidde niet alleen tot het vertrek van de top van KPMG Australië, maar bracht ook bestaande klantrelaties in gevaar.

Hoogleraar Marcel Pheijffer sprak in juni jl. in een FD-column van “hommeles” bij KPMG Australië en wees erop dat de organisatie eerder geen bewijs zag voor de aantijgingen van de klokkenluider. Later erkende de leiding van het kantoor dat zij tekort was geschoten in de behandeling van de meldingen. Met zulke integriteitsinbreuken schiet

een kantoor “zichzelf in de voet en besmeurt het de internationale merknaam”, aldus Pheijffer.

De politieke reactie bleek ongekend scherp; de Australische regering bekijkt nu hoe de dominantie van de big four kan worden ingeperkt en of controle- en adviespraktijken van elkaar moeten worden gescheiden. De marktconcentratie *down under* is groot: de vier kantoren controleren zo’n 95 procent van de tweehonderd grootste Australische ondernemingen. De Australische toezichthouder ASIC onderzoekt de rol van betrokken auditpartners.

Gifbeker

“De gifbeker is nog niet leeg”, schreef Pheijffer in een tweede column over de kwestie, na verschijning van een rapport van het Australische ministerie van Financiën met ingrijpende voorstellen om de accountancysector te hervormen. “We hebben gedrag gezien van grote accountants- en advieskantoren dat niet eerlijk en transparant was”, zo stelde de Australische *assistant treasurer*. De hervormingsplannen sluiten nauw aan bij eerdere aanbevelingen uit parlementaire onderzoeken naar de PwC-affaire van 2023, die nog niet zijn doorgevoerd.

‘We hebben gedrag gezien van grote accountants- en advieskantoren dat niet eerlijk en transparant was.’

Openbare hoorzittingen in het kader van het senaatsonderzoek over de KPMG-kwestie vergroten de storm aan kritiek, ook omdat het kantoor vooraf een beroep deed op de geheimhouding om inzage in bewijsmateriaal te voorkomen.

Niet alleen Australië

Volgens critici is sprake van een terugkerend patroon. Schendingen van vertrouwelijkheid, onafhankelijkheid en integriteit doen afbreuk aan het kapitaal waarop accountantsorganisaties draaien: vertrouwen. Daarbovenop komen nieuwe risico's door onzorgvuldige inzet van AI, waar diverse grote kantoren ook elders al duur leergeld voor hebben betaald. Zo moest de adviestak van EY in Canada medio mei jl. een rapport terugtrekken, omdat AI er lustig op los had gehallucineerd. Eind juli bleek uit berichtgeving in de *Financial Times* dat PwC Middle East fouten had gemaakt in adviesrapporten over AI en het gebruik van elektrische voertuigen.

Zulke gebeurtenissen illustreren opnieuw dat het verdienmodel van de grote accountantsnetwerken kwetsbaar is, wanneer het vertrouwen in hun integriteit ter discussie komt te staan. In een wereld waarin grote organisaties zich internationaal graag als één merk presenteren, slaat reputatieschade in Sydney of Melbourne makkelijk over naar Amsterdam, Londen en New York. De onrust in Australië is ook voer voor uitgebreide berichtgeving en commentaren in media als het FD, de *Financial Times* en *The Guardian*. En dan hebben we het nog niet eens over de ophef via sociale media: wie op *socials* zoals Facebook, Instagram, YouTube of X even graaft naar de Australische kwestie, krijgt een batterij aan commentaren, filmpjes en *posts* te zien die weinig vleidend zijn over beroepen als accountants en consultants; *to put it mildly*.

Pheijffer benadrukt in het FD ook dat de zorgen niet uniek zijn. “In Nederland hebben we de afgelopen kwart eeuw ook het nodige meegemaakt, net als in de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk”, stelt hij. “Meestal gaat het na zo’n schandaal een tijdje goed. Totdat de aandacht verslapt, de druk van buitenaf minder wordt, het commerciële virus toeslaat en incidenten zich voordoen.” Volgens de hoogleraar is sprake van “een pendulebeweging; van de teugels aantrekken en weer loslaten”. ←